Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

**Talousvaliokunnalle**

**Vastine**
25.5.2026



**Viite** **HE 24/2026 vp**

**Hallituksen esitys ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi**

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt 6.5.2026 työ- ja elinkeinoministeriöltä kirjallista vastinetta asiassa HE 24/2026 vp (*esitys*). Valiokunta on pyytänyt vastineessa kiinnittämään erityistä huomiota niiden toimijoiden lausuntoihin, jotka suunnittelevat uuden ydinvoiman rakentamista Suomeen.

Sisällys


| | | |
|---|---|---|
| 1. | YLEINEN ARVIO KOKONAISUUDISTUKSESTA | 2 |
| 2. | YDINENERGIAN TUOTANNON EDELLYTYKSET | 2 |
| 3. | TÄYDENTÄVIÄ NÄKÖKOHTIA LAUSUNNOISSA ESITETYISTÄ SEIKOISTA | 3 |
| 3.1 | Ydinlaitoksen rakentaminen, rakenteet ja laitteet | 3 |
| 3.2 | Ydinjätehuolto | 4 |
| 3.3 | Säteilyturvakeskuksen valvonta ja valvontamaksut | 7 |
| 3.4 | Valtion ydinjätehuoltorahaston avustusjärjestelmä | 8 |
| 3.5 | Ydinaineen talteenottolaitos ja kaivostoiminta | 8 |
| 3.6 | Kuntien vaikuttamismahdollisuus | 9 |
| 4. | PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO | 11 |
| 5. | YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO | 14 |
| 6. | LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO | 16 |
| 7. | HE LAEIKSI YDINENERGIALAIN SEKÄ RIKOSLAIN 34 LUVUN 6 §:N MUUTTAMISESTA | 17 |
| 8. | MUITA HUOMIOITA | 19 |
| LIITE 1 | MUUTOSEHDOTUKSET EHDOTETTUUN YDINENERGIALAKIIN JA MUUHUN LAINSÄÄDÄNTÖÖN | 22 |
| LIITE 2 | ESITYKSESSÄ HE 72/2026 VP EHDOTETTUUN PERUSTUVAT MUUTOSEHDOTUKSET EHDOTETTUUN YDINENERGIALAKIIN | 31 |

## 1. Yleinen arvio kokonaisuudistuksesta

Lausuntojen mukaan ydinenergialain kokonaisuudistusta pidetään kokonaisuudessaan hyvin valmisteltuna sekä katsotaan esityksen parantavan ydinenergian käytön sääntelyn selkeyttä, johdonmukaisuutta ja investointiympäristöä, vähentävän hallinnollista taakkaa, mahdollistavan joustavan ja kustannustehokkaan toiminnan sekä tukevan turvallisuustason ylläpitämistä ja kehittämistä samalla kun korkea turvallisuustaso ja ydinjätehuollon keskeiset velvoitteet säilyvät ennallaan.

## 2. Ydinenergian tuotannon edellytykset

Ydinenergiahankkeita valmistelevat ja pääosin muut lausunnonantajat katsovat ehdotetun sääntelyn selvästi parantavan pienten modulaaristen ydinenergian tuotantohankkeiden (*SMR-hankkeiden*) ja muiden ydinenergian tuotantohankkeiden toteuttamisen edellytyksiä Suomessa, mm. investointien riskienhallintaa, hankkeiden joustavampaa etenemistä eri kehitysvaiheissa ja erityyppisissä hankkeissa, turvallisuusvaatimusten soveltamista nykyistä riskitietoisemmin ja tavoitelähtöisemmin erikokoisissa ja erilaista teknologiaa soveltavissa ydinlaitoshankkeissa sekä luvanhaltijan vastuun korostamista mahdollistaen samalla toimitus- ja alihankintaketjun käytön.

Periaatepäätöksen painopisteen siirtämistä entistä selkeämmin yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arviointiin ja sen yksityiskohtaisuuden vähentämistä sekä periaatepäätöksen eduskuntakäsittelyyn ehdotettuja muutoksia kannatetaan laajasti. Samoin modulaarista lupajärjestelmää, jonka arvioidaan useissa lausunnoissa tukevan hankekehitystä ja hankkeessa tapahtuvien muutosten hallintaa, parantavan ennustettavuutta, vähentävän hallinnollista kuormitusta sekä mahdollistavan selvitysten ja arviointien toteuttamisen oikea-aikaisesti. Lausuntojen mukaan etenkin SMR-hankkeiden kannalta on myös tärkeää, että suojavyöhykettä ja varautumisaluetta koskevat säännösehdotukset mahdollistaisivat ydinlaitosten sijoittamisen lähelle teollisuuslaitosta tai asutuskeskusta ja että kaavoituksessa suojavyöhyke on mahdollista muodostaa konservatiivisten yleisten oletusten perusteella.

Lisäksi lausunnoissa suhtaudutaan yleisesti myönteisesti lukuisiin ehdotuksiin, mm. poliittisen hyväksynnän ja teknisten ratkaisujen erottamiseen toisistaan, erilaisten liiketoiminta- ja organisoitumismallien mahdollistamiseen, vaatimusten teknologianeutraalisuuteen, yleisten teollisuusstandardien ja sarjavalmisteisuuden hyödyntämiseen ydinlaitoksissa aiempaa selkeämmin, uusiin menettelyihin (esim. sitova ennakkotieto, tyyppihyväksynnän kaltainen ydinlaitoskonseptin

arviointi, ydinlaitoksen sijaintipaikan hyväksyttävyyttä ja sijaintipaikasta johtuvia suunnitteluperusteita koskevat lausunnot, mahdollisuus luovuttaa saatu ennakkotieto tai mainittu lausunto toiselle hankekehittäjälle, mahdollisuus siirtää ydinlaitoslupa toiselle toimijalle) sekä mahdollisuuteen jatkaa ydinlaitoksen käyttöluvan voimassaoloa ja poiketa Säteilyturvakeskuksen määräyksistä.

## 3. Täydentäviä näkökohtia lausunnoissa esitetyistä seikoista

### 3.1 Ydinlaitoksen rakentaminen, rakenteet ja laitteet

Lausunnoissa pidetään erittäin tärkeänä ydinvoimalaitosten lisärakentamisen kannalta ehdotetun ydinenergialain tavoitetta toteuttaa ydinvoimalaitos Suomessa ilman maakohtaisia muutoksia tai vähäisin muutoksin. Ehdotetun ydinenergialain 98 §:n 2 momentissa säädetty mahdollisuus poiketa rakentamislain (751/2023) nojalla rakentamismääräyskokoelmassa annetuista yksityiskohtaisista teknisistä vaatimuksista arvioidaan merkittäväksi parannukseksi hankkeiden toteutettavuuden kannalta. Energiateollisuus ry:n ja Fortum Oyj:n lausunnoissa esitetään poikkeamismahdollisuutta koskevan sääntelyn väljentämistä. Suomen Kuntaliiton mukaan on tarpeen täsmentää, että poikkeamiset voivat koskea Säteilyturvakeskuksen toimivaltaan liittyviä rakenteellisia kysymyksiä. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut säännösehdotusta vielä uudestaan eri näkökohdat huomioon ottaen. ***Muutosehdotus ehdotetun ydinenergialain 98 §:n 2 momenttiin on tämän vastineen liitteessä 1.***

Helen Oy ehdottaa lausunnossaan ehdotetun ydinenergialain 77 §:n täydentämistä siten, että turvallisuusluokituksessa otetaan huomioon myös ydinlaitoksen kokonaisriskitaso, sekä toivoo kokonaisriskitason huomioon ottamista myös lakiehdotuksen 11 luvun ydinlaitoksen rakennuksia, rakenteita ja laitteita koskevassa sääntelyssä.

Turvallisuusluokka kuvaa järjestelmän, rakenteen tai laitteen merkitystä ydinlaitoksen turvallisuustoimintojen toteuttamisessa. Jos laitoksen päästötaajuus on ”matalampi”, sen turvallisuusluokitukseen voidaan mahdollisesti soveltaa lievempää luokitusta, mutta edelleen kyse on siitä, millaista turvallisuustoimintoa järjestelmä, rakenne tai laite toteuttaa, jolloin laitoksen kokonaisriskitason huomioon ottaminen on epätarkoituksenmukaista. Käytännön vaatimusten kohdistaminen sekä turvallisuusluokan ja laadun välinen yhteys laitteiden ja rakenteiden osalta on määritettävissä riskiperusteisesti, ja tältä osin viitataan yleisiin vaatimusmääritteihin.

Säteilyturvakeskus kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että esitys jättää osin epäselväksi rakentamislain vaatimusten noudatta-

misen valvonnan ydinlaitoksilla sekä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät erityisesti koskien rakentamislain 100 §:ää. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo tämän liittyvän ehdotetun sääntelyn toimeenpanoon ja edellyttävän yhteistyötä eri viranomaisten välillä. Keskustelu on erityisesti tarpeen siltä osin kuin ehdotettu sääntely eroaa nykyisestä. Tyypillisesti tällaista viranomaisyhteistyötä tehdään, kun ydinlaitoshanketta toteutetaan.

Steady Energy Oy esittää lausunnossaan kritiikkiä ehdotetun ydinenergialain 306 §:stä, jonka mukaan turvallisuuteen vaikuttaviin rakenteisiin liittyviä töitä saa tehdä vasta rakentamisluvan myöntämisen jälkeen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että tällaista sääntelyä ei sisälly ehdotettuun 306 §:ään.

### 3.2 Ydinjätehuolto

Lausuntojen mukaan pidetään yleisesti perusteltuna, että ydinjätehuollon perusperiaatteet ja kustannusvastuu säilyvät ehdotetussa ydinenergialaissa pääosin ennallaan. Tämän katsotaan tukevan ydinenergian käytön yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä ja investointiympäristön vakautta. Myös ympäristövaliokunnan lausunnon YmVL 16/2026 vp mukaan on tärkeää, että ydinjätteen loppusijoittaminen perustuu edelleen sen toteuttamiseen Suomessa ja ydinjätteen muu kuin vähäinen tuonti Suomeen loppusijoitettavaksi on edelleen kiellettyä.

Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa esityksen 6.1.1 jaksossa selostettuun ja toteaa ydinjätteiden tuontiin, vientiin ja loppusijoitukseen liittyvien ehdotetun ydinenergialain säännösten osalta seuraavaa:

a) Ydinjätteet ovat luonteeltaan poikkeuksellisia. Käytetty ydinpolttoaine ja muut radioaktiiviset jätteet säilyvät vaarallisina jopa satojatuhansia vuosia. Tämä tekee niistä täysin erilaisen riskiluokan kysymyksen kuin mikään muu jätehuolto. Kun tähän yhdistetään rajat ylittävä kuljettaminen, ydinjätteiden alkuperää koskevat epävarmuudet ja lopullisen vastuun siirtyminen valtiolle, riskien mittakaava kasvaa olennaisesti.
b) Ulkomailla syntyneiden ydinjätteiden ominaisuuksia ei välttämättä tunneta riittävällä varmuudella. Erityisesti vanhojen ydinjätteiden osalta tietojen puutteellisuus tai epäluotettavuus voi jäädä pysyväksi ongelmaksi. Tämä voi olla turvallisuusriski tai muutoin ongelmallista, kun kyse on materiaalista, jonka hallinta edellyttää äärimmäistä tarkkuutta ja valvontaa koko sen vaarallisen elinkaaren ajan mukaan lukien loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeinen aika.
c) Taloudellinen vastuu muodostaa toisen keskeisen ongelman. Ydinjätehuolto on vuosisatoja tai jopa vuosituhansia kestävä velvoite. Vaikka vastuita voidaan yrittää rajata maksuilla ja vakuuk-

silla, lopullinen vastuu jää aina valtiolle. Käytännössä loppusijoitettavat ydinjätteet siirtyisivät valtion vastuulle, kun ne on tuotu tai siirretty Suomeen. Ulkomaista ydinjätettä koskevissa loppusijoitusjärjestelyissä valtio ottaisi tietoisen riskin siitä, että kustannukset tai tekniset ongelmat realisoituvat ennen loppusijoituslaitoksen pysyvää sulkemista, jolloin alkuperäiset toimijat ovat poistuneet vastuunkantajina. Ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista ja Valtion ydinjätehuoltorahastoa koskevassa sääntelyssä ei ole otettu huomioon ydinjätteiden tuontia tai siirtoa Suomeen loppusijoitusta varten.

d) Erityisen painava on ylisukupolvinen näkökulma. Suomessa syntyneiden ydinjätteiden loppusijoittaminen Suomeen perustuu loogiseen ja eettisesti kestävään vastuunjakoon: hyödyt ja haitat kohdistuvat samaan yhteiskuntaan. Ulkomaisen ydinjätteen vastaanottaminen rikkoo tämän periaatteen. Suomi kantaisi riskit ilman, että loppusijoituksesta seuraa vastaavaa hyötyä suomalaiselle energiajärjestelmälle tai yhteiskunnalle. Kyse olisi puhtaasti liiketoiminnasta, jonka seuraukset jäisivät tulevien sukupolvien kannettavaksi ja riskit edellä kuvatun mukaisesti valtion kannettavaksi.
e) Lisäksi muualla syntyneiden ydinjätteiden loppusijoitus voisi heikentää ydinenergian käytön hyväksyttävyyttä Suomessa. Paikallinen hyväksyntä on ydinjätehuollon ehdoton edellytys, ja loppusijoituslaitos edellyttää aina sijaintikunnan suostumusta. Ulkomaisen ydinjätteen tuominen Suomeen loppusijoitettavaksi voisi rapauttaa tätä hyväksyttävyyttä pysyvästi – eikä tällaista päätöstä olisi enää mahdollista peruuttaa myöhemmin.
f) Ydinjätehuollon kansainväliset yhteisratkaisut olisivat periaatteessa tehokas tapa, mutta käytännössä epärealistisia nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. Kansainvälisten sopimusjärjestelmien heikentyminen ja lisääntyvät jännitteet tekevät pitkäjänteisestä ja turvallisesta ydinjäteyhteistyöstä epävarman pohjan varaan rakennetun vision. Suomessa ydinvoimalaitoksissa syntyneen käytetyn ydinpolttoaineen vieminen loppusijoitettavaksi muualle ei ole kaupallisessa mittakaavassa mahdollista eikä näköpiirissä ole sellaista kehityskulkua muualla, joka muuttaisi tätä tilannetta. Suomessa syntyneiden ydinjätteiden loppusijoittamiseen Suomessa on siksi aina varauduttava.

Ehdotetun ydinenergialain mukaan, samoin kumottavan ydinenergialain (990/1987) mukaan, luvanhaltijalla on toimintansa yhteydessä tai seurauksena syntyviä ydinjätteitä koskeva huolehtimisvelvollisuus ja varautumisvelvollisuus (ks. lakiehdotuksen 199 ja 226 §, kumottava lain 9 §:n 3 momentti). Tämä ei edellytä, että esimerkiksi jokainen yksittäistä SMR-laitosta operoiva energiayhtiö olisi velvollinen perustamaan oman käytetyn ydinpolttoaineen käsittelylaitoksen tai ydinjätteen loppusijoituspaikan. Luvanhaltijat voivat toteuttaa nämä myös yhdessä tai hankkia palvelut sellaiselta luvanhaltijalta,

jonka voimassa olevan ydinlaitosluvan mukaan on sallittua kyseisten ydinjätteiden käsittely ja varastointi tai loppusijoitus. Samoin ehdotetun ydinenergialain 204 §:n mukainen ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelma ja 205 §:n mukainen ydinjätehuoltosuunnitelma voidaan toteuttaa yhteistyössä. Lisäksi ehdotetun ydinenergialain 218 §:n mukaan Suomessa syntyneiden ydinjätteiden käsittely ja lyhytaikainen varastointi muualla kuin Suomessa olisi tietyin edellytyksin mahdollista. Kuten Helen Oy:n lausunnossa todetaan, tätä ehdotusta pidetään hyvänä, koska polttoaineen jälleenkäsittelyllä voi olla merkittävä vaikutus SMR-teollisuudessa ja jälleenkäsittely minimoi loppusijoitettavan ydinjätteen määrän.

Posiva Oy on ydinjätehuollon asiantuntijaorganisaatio, jonka tehtävänä on huolehtia omistajiensa Teollisuuden Voima Oyj:n (60 %) ja Fortum Power and Heat Oy:n (40 %) ydinvoimalaitoksissa syntyneen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksesta Olkiluodossa. Posiva Oy ei tuota palveluja markkinaehtoisesti, vaan yhtiöjärjestyksensä mukaisesti huolehtii sen omistajina toimivien luvanhaltijoiden ydinjätehuollon tehtävistä. Posiva Oy:n Onkaloa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös, rakentamislupa ja vastaavasti vireillä oleva käyttölupahakemus rajoittavat Onkalossa käsiteltävien, varastoitavien ja loppusijoitettavien ydinjätteiden määrän, lajin ja alkuperän. Onkalon luvittamista varten on laadittu laaja pitkäaikaisturvallisuutta koskeva turvallisuusperustelu, jossa on tarkkaan rajattu Onkaloon sallitut radionuklidit ja niiden määrät. Nuklidityyppien laji- ja määrämuutokset edellyttäisivät turvallisuusperustelun ja Onkalon lupaehtojen muuttamista. Energiakaupunkien ja LUT:n lausunnoissa ehdotettu Posiva Oy:n velvoittaminen ottamaan vastaan ja käsittelemään kaikki Suomessa käytetty ydinpolttoaine perustuu virheelliseen tilannekuvaan. Muutos Posiva Oy:n toiminnassa edellyttäisi mm. kaupallisia sopimuksia, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen muuttamista, turvallisuusanalyysejä, uusia merkittäviä investointeja ja lupahakemusta valtioneuvostolle.

LUT:n lausunnossa viitataan yhteisön kehyksen perustamisesta käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullisesta huollosta ja turvallisuudesta annetussa neuvoston direktiivissä 2011/70/Euratom edellytettyyn käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon kansalliseen ohjelmaan. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kyseessä ei ole velvollisuus toteuttaa ydinjätehuolto kansallisesti. Kansallisella ohjelmalla annetaan tietoa viranomaisille, toiminnanharjoittajille, yhteisöille ja kansalaisille käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon tilanteesta ja suunnitelmista Suomessa. Viimeisin laadittu ohjelma on vuodelta 2022 (ks. https://tem.fi/kansallinen-ohjelma).

LUT:n lausunnossa esitetään kritiikkiä ehdotetun ydinenergialain 225 §:stä, jossa säädetään ydinjätteiden palauttamisesta loppusijoituslaitoksesta. Lausunto perustuu virheelliseen käsitykseen siitä, mitä loppusijoituslaitoksen pysyvällä sulkemisella tarkoitetaan (ks. ehdotetun ydinenergialain 5 §:n 1 momentin 53 kohdan määritelmä). Ydinmateriaalivalvontaa on tehtävä laitoksessa koko sen käyttöiän, mutta tämä velvoite ei liity palauttamista koskevaan 225 §:ään. Ydinmateriaalivalvonta ei myöskään pääty laitoksen pysyvään sulkemiseen. LUT:n lausunnossa esitettyä käsitystä ydinaineen siirtymisestä geosfääriin voidaan pitää virheellisenä.

### 3.3 Säteilyturvakeskuksen valvonta ja valvontamaksut

LUT:n lausunnossa esitetään kritiikkiä Säteilyturvakeskuksen valta-asemasta. Teollisuuden Voima Oyj:n ja Posiva Oy:n lausunnossa arvioidaan kriittisesti ehdotetun ydinenergialain 45 lukua (Valvontamaksu ja muut maksut).

Ehdotettu ydinenergialaki tuo nykyistä selkeämmin esille Säteilyturvakeskuksen roolin ja tehtävät ydinenergian käytön valvonnassa. Ydinenergian käytössä edellytettävät viranomaiskäsittelyt ja niihin liittyvät kriteerit on kuvattu lakiehdotuksessa kumottavaa lakia huomattavasi yksilöidymmin. Lakiehdotuksessa Säteilyturvakeskuksen hyväksyntää edellyttävien asioiden määrä on vähennetty noin puoleen nykytilanteesta.

Hallintolain (434/2003) 23 a §:ssä säädetään käsittelyajan määrittämisestä. Säteilyturvakeskus tekee käytännössä isommissa hankkeissa aikataulusuunnitelman, joka toimitetaan myös hakijalle. Hakija voi laadukkaalla aineistolla nopeuttaa asian käsittelyä.

Säteilyturvakeskuksen toiminnan valvonta toteutuu samalla tavalla kuin viranomaisten toiminnan valvonta yleisesti. Lisäksi Säteilyturvakeskuksen toiminta on kansainvälisten vertaisarviointien piirissä. Säteilyturvakeskuksen aseman erityispiirteistä voi todeta sen, että Säteilyturvakeskuksesta annetussa laissa (1164/2022) Säteilyturvakeskuksella todetaan olevan toimialaansa liittyvissä kannanotoissaan ja valvontatoiminnassaan riippumaton asema. Tämä johtuu kansainvälisissä sopimuksissa ja EU-lainsäädännössä ydin- ja säteilyturvallisuusalan valvontaviranomaiselle asetetuista vaatimuksista.

Ehdotetun ydinenergialain maksujärjestelmää koskevaan sääntelyyn liittyy valvontasuunnitelmaa koskeva 355 §. Maksut liittyvät osin valvontasuunnitelman mukaiseen valvontaan. Valvontasuunnitelman laatimisessa otetaan huomioon toiminnan riskiperusteisuus. Lisäksi maksullisia olisivat ne suoritteet, joiden maksuperustelainsäädännön mukaan on oltava maksullisia (esim. hakemuksesta tehdyt päätökset), jollei perusteltua syytä maksuttomuudelle ole.

### 3.4 Valtion ydinjätehuoltorahaston avustusjärjestelmä

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy ympäristövaliokunnan lausunnossa YmVL 16/2026 vp Valtion ydinjätehuoltorahaston avustusjärjestelmästä todettuun (s. 10). Lisäksi on huomattava ydinjätteeseen liittyvien vastuumäärien tulevan kokonaisuudessaan kasvamaan etenkin Olkiluoto 3 -yksikön käytön edetessä. Tämä lisää tutkimukseen käytettävän rahoituksen määrää. Kumottavan ydinenergialain vuoden 2023 alussa voimaan tulleella muutoksella yhdistettiin ydinlaitosturvallisuuden ja ydinjätehuollon tutkimusrahastot, joten vastuumäärien perusteella kerättyjen maksujen osuus on jo nykyisin käytettävissä kohtuullisen joustavasti myös ydinlaitosturvallisuuden tutkimushankkeisiin. Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksen edetessä myös tähän kohdistuvat tutkimustarpeet vähenevät. Lisäksi on käynyt ilmi, että ydinjätteisiin liittyviä korkeatasoisia tutkimushankkeita ei ole ehdotettu erityisen suurta määrää.

Koska tutkimusrahoituksen arvioidaan kasvavan sekä Olkiluoto 3 -yksikön käytön edetessä että uusien ydinlaitoshankkeiden tullessa lupavaiheeseen, työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan voidaan tulevaisuudessa rahoittaa myös toteutettaviin tai toteutuneisiin hankkeisiin liittyviä uusia teknologioita. Osaamisen kehittäminen on tärkeää erityisesti niiden teknologioiden osalta, joihin maksurasitus kohdentuu ja jotka ovat toteutuneet tai toteutumassa Suomessa. IPR-kysymysten osalta voidaan todeta, että asia on ratkaistava osana tutkimushankkeiden kilpailutusta ja rahoituspäätöstä. Konkreettisena tehostamiskohteena voidaan mainita hakemusmenettelyn mahdollinen siirtäminen valtionavustusten hakua koskevaan keskitettyyn verkkopalveluun www.haeavustuksia.fi.

### 3.5 Ydinaineen talteenottolaitos ja kaivostoiminta

Geologian tutkimuskeskus esittää lausunnossaan kritiikkiä ehdotetussa ydinenergialaissa käytetystä käsitteestä ”ydinaineen talteenottolaitos”. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ehdotettu ydinenergialaki käsittelee turvallisuusasioiden osalta uraanin ja toriumin tuotannossa vain sitä osaa, jossa tuotetaan malmin kiviaineksesta erotettua uraanituotetta (tai toriumtuotetta). Malminrikastukseen liittyy tyypillisesti myös muita vaiheita, joissa malmin kiviaineista erotetaan muita kaivosmineraaleja. Nämä muut vaiheet eivät kuuluisi ehdotetun ydinenergialain soveltamisalaan, vaan mm. kaivoslain (621/2011) ja säteilyturvallisuuden osalta säteilylain (859/2018) soveltamisalaan. Malminrikastuksessa lopputuote, esimerkiksi uraanirikaste, erotetaan tyypillisesti kemiallisella prosessilla, jota talteenotto kuvaa terminä hyvin (englanniksi ”recovery”). Ehdotetussa ydinenergialaissa talteenotto on valittu tarkoituksella, koska ehdotettu sääntely koskee vain osaa malminrikastustoiminnasta.

Geologian tutkimuskeskus esittää lausunnossaan myös kritiikkiä siitä, että uraani- tai toriumpitoinen malmi määritellään ydinaineeksi. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (SopS 103/1994) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisesti myös riittävän uraani- tai toriumpitoisuuden sisältävä malmi on ydinainetta. Tämän vuoksi myös tällainen malmi olisi ehdotetun ydinenergialain mukaan ydinainetta. Kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n terminologia poikkeaa tältä osin mainitun perustamissopimuksen ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisesta terminologiasta.

Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n ja Savukosken kunnan lausunnoissa suhtaudutaan kielteisesti uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivostoiminnan luvitukseen ehdotettuihin muutoksiin. Kumottavan ydinenergialain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lain soveltamisen uraanin tai toriumin tuottamista koskevaan kaivos- ja malminrikastustoimintaan ratkaisee toiminnanharjoittajan tahtotila. Kumottavan ydinenergialain mukaista valtioneuvoston lupaa vaaditaan siten ainoastaan, jos kaivostoiminnassa on tarkoitus hyödyntää kyseisiä malmeja. Suomen kallioperässä on uraania, mutta pääosin hyvin alhaisina pitoisuuksina. Tältä osin viitataan myös Kaivosteollisuus ry:n lausuntoon, jonka mukaan esityksestä heijastuu hyvin käytännönläheinen näkemys nykypäivän kaivostoimintaan ja sen taloudellisiin edellytyksiin.

Kuntien valitusoikeutta ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamisluvan ja muiden lupien osalta käsitellään 3.6 kohdassa.

### 3.6 Kuntien vaikuttamismahdollisuus

Kuntien vaikuttamismahdollisuuksien turvaamista on korostettu Suomen Kuntaliiton ja Eurajoen kunnan lausunnoissa, joihin Loviisan kaupunki osittain yhtyy. Eurajoen kunnan lausunto ja osin Kuntaliiton lausunto perustuvat ehdotetun ydinenergialain luonnokseen sellaisena kuin se oli hallituksen esitysluonnoksessa. Lausuntojen perusteella esitysluonnosta muutettiin monelta osin. Lisäksi kuntien vaikuttamismahdollisuuksien turvaamista on käsitelty Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n lausunnossa. Helsingin kaupungin lausunnossa esitetyt ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevat näkökohdat on käsitelty ympäristövaliokunnan lausunnossa YmVL 16/2026 vp.

Ehdotetun ydinenergialain 305 §:n mukaan sijaintikunnan puolto on rakentamisluvan vireilletulon edellytys riippumatta siitä, millaisesta ydinlaitoksesta on kyse. Samoin ehdotetussa 220 §:ssä tarkoitetun ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvan myöntämisen edellytyk-

senä on sijaintikunnan puolto. Esityksen mukaisesti ydinlaitoshankkeen periaatepäätös olisi nykyistä yleisluonteisempi, ja siinä ei vielä otettaisi kantaa ydinlaitoksen mahdollisiin sijaintipaikkoihin. Ehdotetun 317 §:n 1 momentin mukaan ydinlaitoslupaa (rakentamislupa, käyttölupa, käytöstäpoistolupa) koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto ydinlaitoshankkeen sijaintikunnalta ja sen lähiympäristön kunnilta. Mainittua lainkohtaa sovellettaisiin ehdotetun 324 §:n 1 momentin mukaan myös hakemukseen, joka koskee rakentamisluvassa asetetun määräajan jatkamista, käyttöluvan voimassaolon jatkamista taikka ydinlaitosluvan (rakentamisluvan, käyttöluvan, käytöstäpoistoluvan) muuttamista tai siirtämistä. Sijaintikunnalla olisi ehdotetun 465 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan valitusoikeus rakentamisluvasta ja ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvasta.

Ehdotetun 219 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut poikkeukset koskevat vähäistä määrää ydinjätettä sekä liittyvät käytännössä luvanhaltijan ulkomailla teettämään ydinjätteiden tutkimukseen taikka rakenteiden tai laitteiden huoltoon tai muuhun käsittelyyn. Ehdotetussa 211 §:ssä tarkoitetussa huolehtimisvelvollisuuden siirtämisessä on kyse luvanhaltijan ydinjätehuollon toimenpiteiden ja niiden kustannusten vastuun siirtämisestä toiselle luvanhaltijalle, mutta ei ydinjätteiden fyysisen varastointi- tai loppusijoituspaikan muuttamisesta. Ehdotetussa 204 §:ssä säädetty ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelma ja 205 §:ssä säädetty ydinjätehuoltosuunnitelma ovat ydinjätehuollon tekniseen toteuttamiseen liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä, ja varsinkin jälkimmäinen on keskeinen arvioitaessa luvanhaltijan varautumisvelvollisuutta sekä vahvistettaessa vastuumääriä ja rahastotavoitteita ehdotetun ydinenergialain 22 luvun mukaisesti. Näihin suunnitelmiin liittyen ei tunnisteta tarvetta selvittää sijaintikunnan kantaa asiassa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vielä arvioinut sijaintikunnan valitusoikeutta ottaen huomioon, mitä ympäristövaliokunnan lausunnon YmVL 16/2026 vp perusteella ehdotetaan järjestöjen valitusoikeuden laajentamisesta (ks. 5 kohta). Ministeriö esittää, että sijaintikunnan valitusoikeutta laajennettaisiin vastaavasti kuin järjestöjen valitusoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi ehdotetun ydinenergialain 465 §:n 2 momentissa. Tällöin sijaintikunnan valitusoikeus koskisi rakentamislupaa koskevan päätöksen lisäksi sellaisia ydinlaitosta ja ydinaineen talteenottolaitosta koskevia lupapäätöksiä, joiden arvioidaan voivan vaikuttaa keskeisesti kunnan olosuhteisiin tai asemaan. ***Muutosehdotus ehdotetun ydinenergialain 465 §:n 2 momenttiin on tämän vastineen liitteessä 1.***

## 4. Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 26/2026 vp arvioidaan esityksessä ehdotetun sääntelyn perustuslain mukaisuutta seuraavilta osin:

- valtioneuvoston periaatepäätös, jossa ydinlaitoshanke on todettu olevan yhteiskunnan kokonaisedun mukainen, annetaan eduskunnalle selontekona (ehdotetun ydinenergialain 301 §);
- vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön edustajan oikeus käyttää julkista valtaa Suomessa (ehdotetun ydinenergialain 35 luku).

Perustuslakivaliokunnan mielestä:

- valtioneuvoston periaatepäätöstä koskeva menettely, jossa periaatepäätös annetaan eduskunnalle selontekona, on perustuslain 3 §:ssä säädetyn valtiollisten tehtävien jaon ja parlamentarismin mukainen (s. 3);
- vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön edustajaa koskeva sääntely ei muodostu perustuslain 1 §:n täysivaltaisuussääntelyn kannalta ongelmalliseksi (s. 3);
- voidaan kokonaisuudessaan yhtyä siihen hallituksen esityksessäkin esitettyyn arvioon, ettei esitykseen liity sellaisia edellä selostettuja seikkoja, jotka aiemmin ovat perustelleet ydinenergialain poikkeuslakiluonnetta (s. 3).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut turvahenkilön sitomista koskevan ehdotetun ydinenergialain 164 §:n perustuslain mukaisuutta. Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotettu toimivaltuussääntely ei tältä osin muodostu valtiosääntöisesti ongelmalliseksi (s. 4).

Ehdotettuun 164 §:ään liittyen apulaisprofessori Anu Mutasen perustuslakivaliokunnalle antaman lausunnon mukaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 20 §:ssä säädetty rajaus, jonka mukaan liikkuma- ja toimintavapauden rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua, olisi asianmukainen myös ehdotetussa sääntelyssä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää:

a) ehdotetun 164 §:n täydentämistä tältä osin perusteltuna.

***Muutosehdotus ehdotettuun 164 §:ään on tämän vastineen liitteessä 1.***

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa 152 ja 161 §:ssä laitosalueen ulkopuolisen valvonnan rajat jäävät esityksessä ehdotetuissa muodoissaan varsin epätäsmällisiksi, mitä edelleen korostaa myös 152 ja 161 §:n välinen terminologinen eroavuus. Tämä ei perustuslakivaliokunnan arvion mukaan ole ongelmatonta, ja ehdotettu sääntely ulottaisi laajat ja perusoikeuksien kannalta merkitykselliset valvontavaltuudet liian epämääräisesti myös ydinlaitoksen ulkopuolelle. Perustuslakivaliokunnan mukaan

ehdotettua sääntelyä on tältä osin täsmennettävä *ja tämä on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä* (s. 4).

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna täsmentää ehdotetun ydinenergialain 152 ja 161 §:ää ydinlaitoksen laitosalueen ulkopuolella sijaitsevien tilojen turvajärjestelyjä koskevien säännösten soveltamisalan ja soveltamistilanteiden osalta. Ottaen huomioon lisäksi perustuslakivaliokunnalle annetut lausunnot ministeriö pitää tarpeellisena selkeyttää ja täsmentää myös muutoin ehdotetun ydinenergialain 16 luvun turvajärjestelyjä koskevien säännösten soveltamista laitosalueen tai liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella sekä parantaa sääntelyn johdonmukaisuutta etenkin käytettyjen käsitteiden osalta. Muutosehdotuksissa on erityisesti kiinnitetty huomiota siihen, että sellaiset laitosalueen ulkopuolella olevat tilat, joissa turvahenkilöillä on ehdotetun ydinenergialain mukaan toimivaltuuksia, määritellään riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti siten, että tilat ovat tunnistettavissa ja erotettavissa muista tiloista niin lain tasolla kuin myös käytännön soveltamistilanteissa, mikä samalla parantaisi sääntelyn ennakoitavuutta.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 26/2026 vp edellytetyn mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa:

b) ehdotetun ydinenergialain 151 §:n täydentämistä uudella 2 momentilla, jossa:
   - luvanhaltija velvoitetaan määrittelemään laitosalueen ulkopuolella sijaitsevien, ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen ohjaamiseen ja valvontaan käytettävien tilojen sijaintipaikka *ydinlaitoksen turva-alueeksi*;
   - 1 momentissa säädettyä laitosalueen määrittämistä koskevaa velvollisuutta sovelletaan myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ydinlaitokseen;
   - toiminnanharjoittaja velvoitetaan määrittämään 148 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun ydinenergian käyttöpaikan alue;
c) ottaen huomioon b kohdassa ehdotetut muutokset 152, 161 ja 162 §:n sääntelyn tarkentamista siten, että turvahenkilön tehtävien ja toimivaltuuksien alueellisesta ulottuvuudesta säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti;
d) ottaen huomioon b kohdassa ehdotetut muutokset 151 §:ssä säädetyn määräystenantovaltuuden muokkaamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa täydentävästi:

e) ehdotetun ydinenergialain 161 §:n 2 ja 3 momentin sääntelyn tarkentamista siten, että toimivaltuuksien soveltamista rajataan riskiperusteisesti;
f) ehdotetun ydinenergialain 157 §:n (turvahenkilön käyttämistä koskevat vaatimukset) soveltamisen selkeyttämistä suhteessa

160–167 §:ään (tarkemmat säännökset turvahenkilön tehtävissä noudatettavista periaatteista ja velvollisuuksista sekä turvahenkilön tehtävistä, toimivaltuuksista, voimankäyttövälineistä ja voimakeinoista).

***Muutosehdotukset ehdotettuun 151, 152, 157, 161 ja 162 §:ään ovat tämän vastineen liitteessä 1.***

Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut Säteilyturvakeskuksen määräystenantovaltuuksia ehdotetun ydinenergialain 16 luvun nojalla. Perustuslakivaliokunnan mielestä nyt ehdotettavat ydinenergialain määräystenantovaltuudet vaikuttavat laaja-alaisilta ja monia ydinlaitosten turvajärjestelyjen kannalta keskeisiä osa-alueita kattavilta. Vaikka yksittäisiä valtuutuksia on rajattu ainoastaan teknisluonteisia asioita koskeviksi, ovat esitetyt säännökset useissa kohdin luonteeltaan varsin yleisiä ja avoimia ilmaisuja sisältäviä. Erityisesti ydinenergialain 152 §:ään kiinnittyvillä määräystenantovaltuuksilla voinee olla merkitystä myös yksilön liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan kannalta, jolloin sääntelyn asiallinen merkitys edellyttää perustuslain 80 §:n mukaisesti laintasoista tai asetustasoista sääntelyä. Perustuslakivaliokunta kehottaa talousvaliokuntaa täsmentämään ehdotettuja määräystenantovaltuuksia siten, että ne rajautuvat selvästi 80 §:n 2 momentissa tällaisen sääntelyn antamiselle asetettujen edellytysten mukaisiksi, tai muuttamaan lainsäädäntövallan delegointia koskeva sääntely tarkoittamaan asetuksen antamista, ja *tämä on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä* (s. 5).

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 26/2026 vp edellytetyn mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna täsmentää:

g) ehdotetun ydinenergialain 152 §:ssä säädettyä määräystenantovaltuutta;
h) ottaen huomioon myös eduskunnan oikeusasiamiehen perustuslakivaliokunnalle antama lausunto ehdotetun ydinenergialain 150 §:ssä säädettyä määräystenantovaltuutta.

***Muutosehdotukset ehdotetun 150 ja 152 §:n määräystenantovaltuuksiin ovat tämän vastineen liitteessä 1.***

Eduskunnan oikeusasiamiehen perustuslakivaliokunnalle antamassa lausunnossa todetaan esityksen perusteella jäävän jossain määrin epäselväksi, miten turvahenkilöiden toiminnan asianmukainen ja tehokas valvonta ydinlaitosta koskevan liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella on tarkoitus järjestää, ja arvioidaan sääntelyä olevan perusteltua täydentää nimenomaisilla säännöksillä turvahenkilöiden valvonnasta ja valvontaviranomaisen toimivallasta. Ehdotetun ydinenergialain 156 §:n nojalla turvajärjestelyjen vastuuhenkilön

tehtävänä on mm. turvahenkilöiden johtaminen ja valvonta. Säteilyturvakeskuksen yleisestä valvontatehtävästä säädetään ehdotetun 15 §:n 1 momentissa sekä valvonnasta ja hallintopakosta tarkemmin ehdotetussa 35 luvussa.

## 5. Ympäristövaliokunnan lausunto

Ympäristövaliokunnan lausunnossa YmVL 16/2026 vp käsitellään esityksessä ehdotettua seuraavilta osin:

- lupajärjestelmä ympäristövaikutusten kannalta;
- kaavoitus;
- periaatepäätöksen asema;
- kunnan puolto;
- viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely (*YVA-menettely*);
- valitusoikeus;
- muita huomioita liittyen käytöstäpoistolupaan, vaatimukseen loppusijoittaa Suomessa syntyneet ydinjätteet Suomeen, kieltoon tuoda ydinjätteitä Suomeen loppusijoitusta varten vähäistä tuontia lukuun ottamatta, valvonnasta vapautettujen ydinjätteiden vastuukysymyksiin ja Valtion ydinjätehuoltorahaston tutkimusavustuksiin.

Ympäristövaliokunta suhtautuu ehdotettuun lupajärjestelmään ja muiden käsittelemiensä asioiden osalta lausunnossaan myönteisesti esityksessä ehdotettuun. Valiokunta esittää talousvaliokunnalle kuitenkin seuraavia muutoksia ehdotettuun ydinenergialakiin:

a) ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä olisivat 305 §:n mukaan rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksiä;
b) 316 §:n 2 momentin täsmentämistä vastaamaan yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyä tarkoitusta vaihtamalla toisen ja kolmannen virkkeen järjestys keskenään;
c) 430 §:n 1 momenttia tarkennettavaksi siten, että vastuu ydinjätteistä olisi edelleen sillä, johon valvonnasta vapauttamista koskeva päätös on kohdistettu;
d) valitusoikeutta koskevan sääntelyn täsmentämistä 465 §:n 2 momentissa siten kuin työ- ja elinkeinoministeriö on valiokunnalle antamassaan vastineessa ehdottanut.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy ympäristövaliokunnan muutosehdotuksiin ja niiden perusteluihin. Ministeriö on ympäristövaliokunnalle antamassaan vastineessa pitänyt mainittuja muutosehdotuksia perusteltuna vastineessa tarkemmin selostetulla tavalla sekä tehnyt

ehdotukset mainittujen pykälien muuttamiseksi. Lisäksi ehdotetaan 305 §:n johdantokappaleeseen ja 430 §:n 1 momenttiin teknistä korjausta. ***Muutosehdotukset ehdotetun ydinenergialain 305 §:ään, 316 §:n 2 momenttiin, 430 §:n 1 momenttiin ja 465 §:n 2 momenttiin ovat tämän vastineen liitteessä 1.***

Ympäristövaliokunta pitää tärkeänä, että talousvaliokunta pyrkii avaamaan ja täsmentämään erityisesti SMR-laitoksen ja pienydinvoiman käsitettä tietopohjaisen kansalaiskeskustelun ja avoimen päätöksenteon edistämiseksi. Kuten ympäristövaliokunnan lausunnossa todetaan, kansalaiskeskustelussa pienydinvoima- tai SMR-laitoskäsitettä käytetään hyvin monenlaisista ja monenkokoisista laitoksista, vaikka niiden teoreettisetkin vaikutukset ovat erilaisia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa täydentävästi, että SMR-laitosten teknologia voi myös poiketa keskeisiltä osin, ja niiden käyttötarkoitus olla erilainen (sähkön tuotanto, lämmön tuotanto sekä sähkön ja lämmön yhteistuotanto). Kehitys on mahdollisesti nopeaa, jolloin käytettyjen käsitteiden merkityssisältö samalla tarkentuisi. Nykytilanteessa arvioidaan täsmentämisen olevan mahdollista lähinnä tilannekohtaisesti. Tällä hetkellä suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden osalta pienydinvoiman (SMR) käsitettä voidaan kohtalaisen selkeästi käyttää ainoastaan kaukolämmön tuotantoon suunniteltujen hankkeiden osalta. Nämä ovat hyvin selvästi nykyisiä ydinvoimalaitoksia pienempiä hankkeita. Ainoastaan sähköä tai sekä sähköä että lämpöä tuottavien ydinvoimalaitosten koot voivat olla varsin suuria, vaikka niitä kutsuttaisiinkin epävirallisesti pienydinvoimaloiksi.

Ympäristövaliokunta pitää tärkeänä selvittää, olisiko mahdollista poistaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:n 3 momentissa säädetty rajoitus, joka estää ydinlaitoshankkeessa YVA-menettelyn integroimisen kaavoitukseen. Työ- ja elinkeinoministeriö on tiedustellut ympäristöministeriön ja sidosryhmien kantaa asiassa. Toisaalta nimenomaisesti ydinlaitoshankkeisiin kohdistuvaa rajoitusta pidetään tarpeettomana ja perusteettomana. Toisaalta arvion mukaan kaavan ja YVA-menettelyn integrointi olisi ydinlaitoshankkeessa käytännössä hankalasti toteutettavissa, jolloin rajoituksen poistaminen ei ainakaan toistaiseksi muuttaisi tilannetta, vaan kaava ja YVA-menettely toteutettaisiin edelleen erikseen. Myöskään kokemukset mainitun lain 5 §:n 3 momentin soveltamisesta eivät ole kovin myönteisiä eikä menettely suurilta osin ole lunastanut sille asetettuja sujuvoittamisodotuksia. Nykyisin työ- ja elinkeinoministeriö, joka on ydinlaitoshankkeiden osalta YVA-menettelyssä yhteysviranomainen, ja kaavoituksesta vastaava kunta järjestävät yhteisiä tilaisuuksia.

Ympäristöministeriön ympäristövaliokunnalle ja talousvaliokunnalle antamat lausunnot ovat samansisältöisiä, ja niissä olevat asiat on käsitelty ympäristövaliokunnan lausunnossa. Samoin Helsingin kaupungin ympäristövaliokunnalle ja talousvaliokunnalle antamat lausunnot ovat samansisältöisiä, ja YVA-menettelyyn liittyvät näkökohdat on samoin käsitelty ympäristövaliokunnan lausunnossa.

Ympäristövaliokunta käsittelee lausunnossaan lisäksi Valtion ydinjätehuoltorahaston avustusjärjestelmää. Lausunnon mukaan luvanhaltijoilta kerättävän rahoituksen uudistaminen on perusteltua, koska siihen on sisältynyt hallinnollista tehottomuutta. Lausunnon mukaan kannatettavaa on myös se, että maksuperusteita ehdotetaan porrastettaviksi, jotta perusteet soveltuvat paremmin eri kokoluokan toimijoihin. Lisäksi lausunnossa todetaan, että uusien ydinvoimatoimijoiden myötä rahoitus tulee kuitenkin kokonaisuutena kasvamaan, luvanhakijat ja luvanhaltijat tekevät ja teettävät myös itse paljon tutkimusta sekä tavoitteena on kohdentaa avustuksia tarkemmin sellaisiin laadukkaisiin ja korkeatasoisiin tutkimushankkeisiin, joilla arvioidaan parhaiten voitavan edistää avustusjärjestelmän tavoitteita. Valiokunta pitää tärkeänä, että talousvaliokunta arvioi avustusjärjestelmän toimivuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa kantaa asiaan myös 3.4 kohdassa.

## 6. Lakivaliokunnan lausunto

Lakivaliokunta käsittelee lausunnossaan LaVL 3/2026 vp ehdotetun ydinenergialain turvavalvontarikkomusta ja seuraamusmaksua koskevia säännöksiä (403–405 §) ja oikeusturvasääntelyä (46 luku) sekä rikoslakiin ehdotettuja muutoksia (17 luvun 6 §:n 2 momentti, 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohta ja 44 luvun 10 §).

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä oman toimialansa ja erityisesti seuraamussääntelyn osalta tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa tältä osin lakiehdotusten hyväksymistä lausunnossa esitetyin huomioin ja muutosesityksin, jotka liittyvät:

a) ehdotetun ydinenergialain turvavalvontarikkomusta koskevaan 403 §:ään sekä siihen liittyen 159 §:n 1 momentin ja 163 §:n 3 momentin muokkaamista;
b) ehdotetun ydinenergialain seuraamusmaksua koskevaan 404 §:ään sekä seuraamusmaksun määrää ja täytäntöönpanoa koskevaan 405 §:ään;
c) rikoslain 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan d alakohtaan ja 44 luvun 10 §:n 5 kohtaan ehdotettuihin muutoksiin liittyen ehdotetun ydinenergialain 58 §:n 1 momentin muokkaamista;

d) rikoslakiin ehdotetun 44 luvun 10 §:n 9 kohdan muokkaamista sekä siihen liittyen ehdotetun ydinenergialain 361 §:n 2 momentin muokkaamista ja mainitun pykälän 4 momentin määräystenantovaltuuden täsmentämistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy lakivaliokunnan muutosehdotuksiin ja niiden perusteluihin. Ministeriö on lakivaliokunnalle oikeusministeriön kanssa antamassaan yhteisessä vastineessa pitänyt mainittuja muutosehdotuksia perusteltuina vastineessa tarkemmin selostetulla tavalla. Vastine sisältää luonnokset pykälien muutosehdotuksiksi.

Lakivaliokunnan lausunnon ruotsintamisen yhteydessä ehdotetun ydinenergialain 159 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä todettiin tekninen korjaustarve. Jatkovalmistelussa on muokattu 361 §:n 2 momentissa ehdotettu ”ydinlaitoksen turvallisuuden” muotoon ”ydinenergian käytön turvallisuuden”, koska valvontalaitteet voivat ehdotetun 158 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan olla myös muussa ydinenergian käyttöpaikassa kuin ydinlaitoksessa. Perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 26/2026 vp perusteella ehdotetusta muutoksesta 162 §:ään seuraa tarve ottaa tämä muutos huomioon 403 §:n 1 momentin 2 kohdassa, jossa viitataan mainittuun pykälään. Lisäksi 404 §:n 1 momentin 9 kohdassa on tarpeen tehdä tekninen korjaus.

***Muutosehdotukset ehdotetun ydinenergialain 58 §:n 1 momenttiin, 159 §:n 1 momenttiin, 163 §:n 3 momenttiin, 361 §:n 2 ja 4 momenttiin ja 403–405 §:ään sekä rikoslain 44 luvun 10 §:n 9 kohtaan ovat tämän vastineen liitteessä 1*** sellaisina kuin ne ovat lakivaliokunnan lausunnossa LaVL 3/2026 vp, ehdotetun ydinenergialain 159 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen sanamuoto sekä 361 §:n 2 momentti, 403 §:n 1 momentin 2 kohta ja 404 §:n 1 momentin 9 kohta kuitenkin hieman muokattuna.

## 7. HE LAEIKSI YDINENERGIALAIN SEKÄ RIKOSLAIN 34 LUVUN 6 §:N MUUTTAMISESTA

Esityksessä laeiksi ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta (HE 72/2026 vp) ehdotetaan kumottavaksi ydinräjähteet kieltävä kumottavan ydinenergialain 4 § ja siihen liittyen lain 69 §:n 2 momentin viittaussäännöksen teknisluonteista muuttamista. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lakiehdotusten taustat ja tavoitteet on esityksessä perusteltu kattavasti. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole näiden osalta huomautettavaa. Talousvaliokunnalle esityksen HE 24/2026 vp käsittelyyn liittyen antamissaan lausunnoissa Fortum Oyj sekä Teollisuuden Voima Oyj ja Posiva Oy kannattavat esityksessä HE 72/2026 vp ehdotettua muutosta kumottavaan ydinenergialakiin.

Esitys HE 72/2026 vp on lähetetty puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto. Lakivaliokunta on antanut asiassa lausunnon LaVL 5/2026 vp, jossa valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esitykset HE 24/2026 vp ja HE 72/2026 vp tulee yhteensovittaa mietintövaliokunnissa. Muutoin esityksen HE 72/2026 vp käsittely valiokunnissa on kesken.

Esityksen HE 24/2026 vp mukaan ydinenergialaki uudistettaisiin kokonaisuudessaan ja voimassa oleva ydinenergialaki kumottaisiin. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Esityksessä HE 24/2026 vp ehdotetun ydinenergialain 6 § vastaa sisällöltään esityksessä HE 72/2026 vp kumottavaksi ehdotettua 4 §:ää.

Jos puolustusvaliokunnan mietinnössä päätösesitys olisi esitykseen HE 72/2026 vp sisältyvän kumottavan ydinenergialain 4 §:n kumoamisen hyväksyminen, esitysten HE 24/2026 vp ja HE 72/2026 vp yhteensovittaminen olisi tarpeen sääntelykokonaisuuden johdonmukaisuuden vuoksi ja sen varmistamiseksi, että ydinräjähteitä koskevan kiellon poistaminen lainsäädännössä ei jäisi lyhyeksi väliaikaisratkaisuksi. Tämä tarkoittaisi, että esityksessä HE 24/2026 vp ehdotetusta ydinenergialaista poistettaisiin 6 §.

Ehdotetun ydinenergialain 6 §:n poistamisesta seuraisi tarve muuttaa lain 2 luvun otsikko siten, että siinä ei enää mainittaisi kieltoja, eli seuraavaksi ”Yleiset periaatteet ja velvollisuudet”.

Ehdotetussa ydinenergialaissa on lähes 500 pykälää. Sen vuoksi ehdotetaan määritelmiä koskevan 5 §:n jakamista siten, että 5 §:n 1 momentti ja siihen liittyvä asetuksenantovaltuus 6 momentissa muutettaisiin 5 §:n 1 ja 2 momentiksi (*määritelmät*) ja 5 §:n 2–5 momentti 6 §:n 1–4 momentiksi (*määritelmiä täydentävät säännökset*). Tällöin ehdotetun ydinenergialain pykälien uudelleen numerointi ja pykäläviittausten korjaaminen ei olisi tarpeen muutoin kuin mainittuihin pykäliin liittyen. Tarvittavat pykäläviittausten korjaukset esitykseen HE 24/2026 vp liittyen on selostettu esityksen HE 72/2026 vp riippuvuus muista esityksistä käsittelevässä 9 jaksossa. Esityksen HE 72/2026 vp 9 jaksosta selostetusta poiketen olisi kuitenkin johdonmukaisempaa säilyttää ehdotetun ydinenergialain 5 §:n 6 momentin asetuksenantovaltuus samassa pykälässä kuin 1 momentti, johon asetuksenantovaltuus liittyy. Tästä myös seuraa, että pykäläviittaus olisi tarpeen korjata ainoastaan uudessa 6 §:n 2 momentissa, 36 §:n 2 momentissa ja 401 §:ssä.

Esityksen HE 72/2026 vp lausuntopalautetta koskevassa 6 jaksossa on käsitelty Säteilyturvakeskuksen ydinenergialain säännösten noudattamista koskevaan valvontatehtävään liittyviä tarkastusoikeuksia sekä todettu, että ehdotetulla ydinräjähteiden kieltoa koskevan ydinenergialain 4 §:n kumoamisella sekä uuden ydinenergialain ehdotetulla 6 §:n poistamisella voisi olla Säteilyturvakeskuksen ydinmateriaalivalvonnan näkökulmasta vaikutuksia erityisesti ilmoittamattoman toiminnan valvontaan. Esityksessä HE 72/2026 vp ratkaisuvaihtoehtona on ehdotettu esimerkiksi ehdotetun ydinenergialain 11 §:n täydentämistä velvoitteella huolehtia ydinenergian käytössä ydinaseiden leviämisen estämisestä sekä asian tarkempaa arviointia esityksen HE 24/2026 vp käsittelyn yhteydessä.

Säteilyturvakeskuksen esityksen HE 24/2026 vp käsittelyn yhteydessä talousvaliokunnalle antamassa ydinaseiden leviämisen estämiseen ja ydinmateriaalivalvontaan liittyvässä lausunnossa viitataan esityksessä HE 72/2026 vp selostettuun ratkaisuvaihtoehtoon ehdotetun ydinenergialain 11 §:n täydentämiseksi ja kannatetaan ehdotettua lähestymistapaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on yhteistyössä puolustusministeriön kanssa valmistellut ehdotetun ydinenergialain 11 §:n ja sen otsikon muokkaamista siten, että Säteilyturvakeskuksen valvontatehtävään liittyvät toimivaltuudet olisivat myös jatkossa kattavat Suomea velvoittavien ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamisen kannalta ehdotetun ydinenergialain 6 §:n poistamisesta huolimatta. Säteilyturvakeskusta on kuultu 11 §:n muokkausehdotuksen valmistelun yhteydessä.

Ehdotetun ydinenergialain 402 §:n 3 momentissa on viittaussäännös ydinräjähderikosta koskevaan rikoslain 34 luvun 6 §:ään ja rikoksen valmistelua koskevaan 9 §:n 2 momenttiin. Tältä osin ei ole muokkaustarvetta.

***Esityksessä HE 72/2026 vp ehdotettuun perustuvat muutosehdotukset ehdotettuun ydinenergialakiin ovat tämän vastineen liitteessä 2.***

## 8. Muita huomioita

Esityksessä ehdotettuun sääntelyyn liittyen on lisäksi havaittu seuraavia teknisiä korjaus- ja täydennystarpeita:

a) ehdotetun ydinenergialain 152 §:n 4 momentin määräystenantovaltuutta on tarpeen sen lisäksi, mitä perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 26/2026 vp todetaan ja lausunnon perusteella 4 kohdassa ehdotetaan, täydentää 148 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun ydinenergian käyttöpaikan osalta;

b) ehdotetun ydinenergialain 208 §:n 3 momentin asetuksenantovaltuudessa on tarpeen viitata myös 1 momentin 3 kohtaan, jonka mukaan vapauttamisesta saavutettavan hyödyn on oltava suurempi kuin siitä aiheutuva haitta ja lähtökohtaisesti turvallista;
c) ehdotetun ydinenergialain 410 §:n 3 momenttia on tarpeen täydentää 41 §:ssä tarkoitettua hyväksymishakemusta koskevalla sääntelyllä;
d) ehdotetun ydinenergialain 417 §:n 2 momenttia on tarpeen täydentää sellaisen toiminnanharjoittajan oikeudella hakea 154 §:ssä säädetyn turvasuunnitelman hyväksymistä, joka aikoo harjoittaa ydinenergian käyttöä 148 §:n 2 momentissa tarkoitetussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa;
e) ehdotetun ydinenergialain 426 §:n 1 momentissa on tarpeen ottaa huomioon 417 §:n 2 momenttiin ehdotettu täydennys;
f) säteilylain 41 §:n 3 momentin 3 kohta, jossa viitataan ydinenergian käyttöön, on tarpeen poistaa, koska ehdotetussa ydinenergialaissa ei enää säädetä säteilyturvallisuusvastaavasta;
g) säteilylain 86 §:n muutosehdotukseen liittyen on tarpeen lisätä ehdotettuun säteilylain muutoslakiin kierrätysmetallitoimintaa koskevat siirtymäsäännökset;
h) Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:ään on tarpeen lisätä viittaus Säteilyturvakeskuksen painelaitelaissa (1144/2016) säädettyihin tehtäviin, koska mainittuun lakiin ehdotetaan säännöksiä Säteilyturvakeskuksen tehtävistä;
i) Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain (1209/2023) 1 §:n 1 momentin 3 kohdan r alakohtaa on tarpeen muuttaa siten, että siinä viitattaisiin kumottavan ydinenergialain sijasta ehdotettuun ydinenergialakiin, jotta täytetään paremmin veroluonteisia maksuja koskevan sääntelyn tarkkuudelle asetetut vaatimukset;
j) liittyen i kohtaan ehdotetun ydinenergialain 474 §:n 2 momentti olisi yksinkertaistettava poistamalla siitä Finanssivalvonnan valvontamaksuista annettuun lakiin liittyvä erityinen siirtymäsäännös.

***Muutosehdotukset a–j kohdassa esitettyyn liittyen ovat tämän vastineen liitteessä 1.***

Steady Energyn Oy:n lausunnon mukaan turvahenkilöiden tehtävänkuvan puitteissa tulisi olla mahdollista ja velvoittavaakin antaa ensiapua tai suorittaa alkusammutus. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että mainitut tehtävät eivät ole sellaisia, jotka ehdotetussa ydinenergialaissa olisi ydinlaitosten turvallisuuden kannalta nimenomaisesti perusteltua säätää turvahenkilöiden tehtäviksi. Kyseiset tehtävät eivät myöskään ole sellaisia, että niiden hoitamisessa ehdotetut turvahenkilöiden toimivaltuudet, voimankäyttöoikeudet ja voimankäyttövälineet olisivat perustultuja ottaen huomioon perustuslain perusoikeuksia ja julkisen vallan käyttöä koskevat säännökset.

Steady Energy Oy:n ja LUT:n lausunnoissa on käsitelty ydinvastuulakia (484/1972). Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa esityksen 6.1.9 jaksoon, jonka mukaan [esityksen] valmistelun yhteydessä on arvioitu, että ydinenergian käytön ja ydinvastuun sääntelykokonaisuuksia ei ole tarkoituksenmukaista koota yhteen lakiin mm. ottaen huomioon niiden toisistaan poikkeava kansainvälisoikeudellinen sääntely, sekä todetaan, että ydinvastuulain uudistamista arvioitaisiin erillisessä prosessissa, kun siihen on edellytykset.

Energiavirasto käsittelee lausunnossaan yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain (310/2025) ja eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain (1377/2025) noudattamisen valvontaa. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että mainitut lait eivät välittömästi liity esityksessä ehdotettuun sääntelykokonaisuuteen.

Anja Liukko
hallitusneuvos

Liite 1

**Muutosehdotukset ehdotettuun ydinenergialakiin ja muuhun lainsäädäntöön**

# 1.

# Ydinenergialaki

58 §

*Säteilyaltistuksen rajoittaminen kuljetuksissa*

(1 mom.)
Kuljetuksen osalta luvanhaltijan on noudatettava, mitä säteilylain 15 luvussa säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuuksista rajoittaa väestön altistusta.

98 §

*Ydinlaitoksen rakennuksia ja rakenteita koskevat tekniset vaatimukset*

(2 mom.)
Säteilyturvakeskus voi hyväksyä, että rakentamislain 31–34, 39 ja 40 §:n nojalla annetun säännöksen mukaisesta tarkemmasta teknisestä vaatimuksesta poiketaan, jos poikkeaminen on ydinlaitoksen turvallisuudesta tässä laissa säädettyjen vaatimusten kannalta perusteltua ~~välttämätöntä~~ ja asianomaisen rakentamislaissa tarkoitetun olennaisen teknisen vaatimuksen noudattaminen ei vaarannu.

150 §

*Turvajärjestelyjen perusteet*

(4 mom.)
Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen ja kuljetuksen turvallisuutta vaarantavaan toimintaan ja niiden mahdollisiin seurauksiin varautumisesta, muusta turvajärjestelyjen suunnittelusta ja turvajärjestelyihin sisällytettävistä kokonaisuuksista sekä turvajärjestelyjen ajan tasalla pitämisen menettelyistä ja asianmukaisuuden varmistamisesta.

151 §

*Laitosalue ja turvajärjestelyjen vyöhykkeet*

(uusi 2 mom., korjaus 4 mom.)
Luvanhaltijan on määriteltävä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta keskeinen alue laitosalueeksi. Myös ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan on määriteltävä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella laitoksen turvallisuuden kannalta keskeinen alue laitosalueeksi.
Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ydinlaitoksen sovelletaan 1 momenttia. Luvanhaltijan on lisäksi määriteltävä laitosalueen ulkopuolella sijaitsevien, ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen ohjaamiseen ja valvontaan käytettävien tilojen sijaintipaikka ydinlaitoksen turva-alueeksi. Sen, joka harjoittaa toimintaa 148 §:n 2 momentissa tarkoitetussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa, on määriteltävä sen alue.
Luvanhaltijan on määriteltävä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ydinlaitoksen turvajärjestelyihin ja sen tietoverkkoihin liittyvien riskien perusteella vyöhykkeet siten, että turvajärjestelyjä voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti ja oikeasuhtaisesti eri vyöhykkeillä niihin liittyvien suojaustarpeiden mukaisesti. Vyöhykkeet on määritettävä siten, että turvallisuusuhkien havaitseminen ja vasteen toteuttaminen tapahtuu oikea-aikaisesti. Lisäksi vyöhykkeiden määrittämisessä on otettava huomioon ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tärkeiden järjestelmien ja niihin kuuluvien rakenteiden ja laitteiden sekä turvallisuuden kannalta tärkeiden ydinlaitoksen rakennusten suojaamisen tarve.
Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä laitosalueen, ydinlaitoksen turva-alueen ja ydinenergian käyttöpaikan alueen sekä 3 momentissa tarkoitettujen vyöhykkeiden määrittämisestä.

152 §

*Laitosalueen valvonta*

Luvanhaltijan on huolehdittava ydinlaitoksen sekä sen laitosalueen, turva-alueen ~~ja sen ulkopuolella sijaitsevien ydinlaitoksen ohjaamiseen tai valvontaan käytettävien tilojen~~ ja tietojärjestelmien valvonnasta ja pääsynhallinnasta turvallisuutta vaarantavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Valvonta on toteutettava siten, että turvallisuutta vaarantava toiminta voidaan havaita oikea-aikaisesti ja turvallisuuden kannalta riittävän kattavasti ja luotettavasti.

Ydinlaitoksen sekä ~~ja~~ sen laitosalueen ja turva-alueen ~~ulkopuolella sijaitsevien ydinlaitoksen ohjaamiseen tai valvontaan käytettävien tilojen~~ henkilö- ja tavaraliikennettä on valvottava. Laitosalueelle tuleville henkilöille, kulkuneuvoille, tavaroille ja lähetyksille on tehtävä turvallisuustarkastus. Turvallisuustarkastus voidaan tarvittaessa tehdä myös laitosalueelta poistuttaessa sekä turva-alueelle tuleville ja sieltä poistuville henkilöille, kulkuneuvoille, tavaroille ja lähetyksille, jos se on perusteltua turva-alueella suoritettavien ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen kannalta. Turvallisuustarkastusta ei tehdä virkatehtävää suorittavalle poliisin, pelastustoimen, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien henkilöstölle eikä näiden mukana oleville kulkuneuvoille, varusteille ja muille tavaroille. Turvallisuustarkastus voidaan jättää tekemättä riskiarvion perusteella myös muulle henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvan vakavan uhkan torjuntaan osallistuville henkilöille sekä näiden mukana oleville kulkuneuvoille, varusteille ja muille tavaroille.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitetun laitoksen laitosalueen valvontaan sovelletaan 1 momenttia ja henkilö- ja tavaraliikenteen valvontaan 2 momenttia. Mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua muuta ydinenergian käyttöpaikkaa ja sinne pääsyä on valvottava sekä tarvittaessa huolehdittava pääsyn estämisestä tai rajoittamisesta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä:

1) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen, niiden laitosalueen sekä ydinlaitoksen turva-alueen kulunvalvonnan järjestämisestä, pääsyn estämiseen ja rajoittamiseen käytettävistä teknisistä ratkaisuista, häiriö-, uhka- ja onnettomuustilanteiden tunnistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja järjestelyistä sekä ydinlaitoksen henkilö- ja tavaraliikenteen tarkastuksen toteuttamisesta;

2) 148 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun ydinenergian käyttöpaikan kulunvalvonnan järjestämisestä sekä pääsyn estämisestä ja rajoittamisesta mainittuun käyttöpaikkaan;

3) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen tietojärjestelmiin liittyvästä pääsynhallinnasta.

157 §

*Turvahenkilöiden käyttämistä koskeva vaatimus*

(1 mom.)

Luvanhaltijalla on oltava turvahenkilöitä sen mukaan kuin suunnitteluperusteuhka ja tilannekuva edellyttävät. Turvahenkilön tehtävänä on turvata ydinlaitosta ja kuljetusta niiden turvallisuutta vaarantavalta toiminnalta ja sen mahdollisilta seurauksilta sen mukaan kuin 160–167 §:ssä tarkemmin säädetään.

159 §

*Turvahenkilön asu*

(1 mom.)

Suorittaessaan tehtäviään 157 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn nojalla turvahenkilön on käytettävä asua, jonka perusteella hänet voidaan tunnistaa turvahenkilöksi. Turvahenkilö ei näitä tehtäviään suorittaessaan saa käyttää asua, joka ei selvästi erotu tai jossa käytettävät merkit eivät selvästi erotu poliisin, Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien, Tullin, Rikosseuraamuslaitoksen ja pelastustoimen käytössä olevista virkapuvuista ja sotilaspuvuista sekä niissä käytettävistä virallisista merkeistä ja teksteistä.

161 §

*Turvahenkilön toimivaltuudet*

(2 ja 3 mom.)

Turvahenkilöllä on 157 §:ssä tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi oikeus ydinlaitoksen turva-alueella käyttää 1 momentin 1–7 kohdissa säädettyjä toimivaltuuksia ydinlaitoksen turvallisuuteen kohdistuvan välittömän häiriön tai uhan torjumiseksi.

Turvahenkilöllä on 157 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä suorittamiseksi oikeus liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella kuljetukseen kohdistuvan välittömän häiriön tai uhan torjumiseksi:

1) käyttää 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitettuja toimivaltuuksia;

2) estää henkilöä osallistumasta tai puuttumasta kuljetukseen;
3) poistaa paikalta henkilö, jos hänen uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella on perusteltua syytä olettaa tai hänen aikaisemman käyttäytymisensä perusteella on todennäköistä, että hän vaarantaisi kuljetuksen turvallisuuden;
4) ottaa kiinni henkilö, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide ja kuljetukseen kohdistuvaa häiriötä tai uhkaa ei voida muuten poistaa.

162 §

*Turvallisuustarkastus ja päihdetestaus*

Turvahenkilöllä on oikeus suorittaa turvallisuustarkastus ydinlaitoksella ja sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ja sen turva-alueella työskentelevälle ja asioivalle henkilölle sekä näiden mukana oleville tai alueelle tuleville aineille, esineille ja kulkuneuvoille 152 §:n 2 momentin mukaisesti. Turvahenkilöllä on myös oikeus suorittaa turvallisuustarkastus kuljetukseen osallistuvalle henkilölle sekä tämän mukana oleville aineille, esineille ja kulkuneuvoille. Tarkastus suoritetaan ensisijaisesti metallinilmaisinta tai muuta vastaavaa teknistä laitetta käyttäen. Tarkastus voidaan suorittaa myös 161 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua koiraa käyttäen tai muulla sopivalla tavalla.
Turvahenkilöllä on lisäksi oikeus ottaa turvallisuustarkastuksessa pois henkilön tai omaisuuden vahingoittamiseen soveltuva aine tai esine. Tarkastuksen yhteydessä henkilöltä pois otetut aineet tai esineet on viipymättä luovutettava poliisille tai, jollei siihen lain mukaan ole estettä, palautettava henkilölle hänen poistuessaan ydinlaitosta koskevalta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueelta tai ydinlaitoksen turva-alueelta tai, jos kyse on kuljetukseen liittyvästä turvallisuustarkastuksesta, kuljetuksen päätyttyä.
Ydinlaitoksella tai sen turva-alueella työskentelevä tai siellä asioiva henkilö sekä kuljetukseen osallistuva henkilö on turvahenkilön kehotuksesta velvollinen suorittamaan nautitun alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi tehtävän kokeen. Koetta ei kuitenkaan saa tehdä virkatehtävää suorittavalle poliisin, pelastustoimen, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien henkilöstölle. Kokeen tekemiseen sovelletaan pakkokeinolain (806/2011) 9 luvun 2 §:ää.
Henkilö, joka kieltäytyy turvallisuustarkastuksesta tai alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi tehtävästä kokeesta tai on päihdyttävien aineiden vaikutuksen alainen, on poistettava ydinlaitosta koskevalta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueelta tai ydinlaitoksen turva-alueelta tai hänen osallistumisensa kuljetukseen on estettävä.
Luvanhaltijan on tiedotettava ydinlaitoksella ja sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ja ydinlaitoksen turva-alueella työskenteleville ja siellä asioiville sekä kuljetukseen osallistuville turvallisuustarkastuksesta ja päihdetestauksesta.
~~Mitä 1–5 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaiseen ydinlaitoksen liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella olevaan tilaan, josta voidaan ohjata laitoksen turvallisuuteen vaikuttavia toimintoja.~~

163 §

*Turvahenkilön voimankäyttövälineet*

(3 mom.)
Turvahenkilön on noudatettava voimankäyttövälineiden kantamisessa, mitä turvapalvelulain 20 §:ssä säädetään vartijan voimankäyttövälineiden kantamistavasta. Kantamistavasta voidaan mainitussa pykälässä säädetyn lisäksi poiketa, jos se on perusteltua työturvallisuuden tai säteilyturvallisuuden vuoksi. Turvahenkilö saa kuitenkin kantaa ampuma-asetta vain, jos tehtävän suorittaminen olosuhteiden johdosta sitä edellyttää.

164 §

*Sitominen*

(2 mom.)
Turvahenkilön suorittamaa henkilön liikkumis- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä ja vain siihen asti, kunnes henkilö on saatettu poliisin haltuun. Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua.

208 §

*Ydinjätteiden vapauttaminen tämän lain mukaisesta valvonnasta*

(3 mom.)
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetusta tilanteesta, jossa vapauttamisrajan ylittymisestä huolimatta ei aiheudu terveyshaittaa.

305 §

*Rakentamislupahakemuksen vireilletulo*

(johdantokappale, 9 kohta ja uusi 10 kohta)
Ydinlaitoksen rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksenä on, että:
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
9) hakija on huolehtinut Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaisten teknisten perustietojen toimittamista koskevasta velvollisuudesta;
10) hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaan sekä mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on laadittu.

316 §

*Periaatepäätöstä ja ydinlaitoslupaa koskeva hakemus*

(2 mom.)
Ydinlaitoslupaa koskevaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys hakemuksessa tarkoitetusta toiminnasta ja sen vaikutuksista sekä luvan myöntämisen edellytysten ja muista asian arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista. ~~Rakentamislupaa koskevaan hakemuksen on lisäksi liitettävä selvitys vireilletulon edellytysten täyttymisestä.~~ Jos hakemus koskee hanketta, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, hakemukseen on liitettävä myös mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Rakentamislupaa koskevaan hakemuksen on lisäksi liitettävä selvitys vireilletulon edellytysten täyttymisestä.

361 §

*Viranomaisen asentamat laitteet*

(2 ja 4 mom.)
Edellä 1 momentin mukaisesti valvontaa varten asennettuihin laitteisiin ei saa kajota tai niiden toimintaan puuttua ilman ydinenergian käytön turvallisuuden tai vahinkojen rajoittamisen kannalta välttämätöntä erityistä perustetta tai ilman Säteilyturvakeskukselle etukäteen tehtyä ilmoitusta. Erityisestä perusteesta on tehtävä ilmoitus Säteilyturvakeskukselle viipymättä tapahtuman jälkeen. Ydinmateriaalivalvonnan järjestämiseksi asennettuihin Euroopan komission tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön laitteisiin kajoamiseen ja niiden toimintaan puuttumiseen sovelletaan, mitä niistä erikseen säädetään.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista erityisistä perusteista ja ilmoitusmenettelystä.

403 §

*Turvavalvontarikkomus*

Turvahenkilö, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ~~jättää noudattamatta~~
1) käyttää muita kuin 163 §:n 1 tai 2 momentin mukaan sallittuja voimankäyttövälineitä, rikkoo 163 §:n 3 momentissa säädettyä voimankäyttövälineiden kantamista koskevaa velvollisuutta taikka käyttää voimakeinoja tai voimankäyttövälineitä muussa kuin 165 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa tai ampuma-asetta muussa kuin 165 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tilanteessa,
2) toteuttaa turvallisuustarkastuksen muutoin kuin 162 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti tai muualla kuin ydinlaitoksella tai sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella tai ydinlaitoksen turva-alueella tai turvallisuustarkastuksessa ottaa pois aineen tai esineen muutoin kuin 162 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti tai

3) rikkoo 159 §:n 1 momentissa säädettyä turvahenkilön asua tai sen käyttämistä koskevaa velvollisuutta tai kieltoa tai niitä koskevia 159 §:n 2 momentin nojalla annettuja määräyksiä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *turvavalvontarikkomuksesta* sakkoon.

Turvavalvontarikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti käyttää turvahenkilön asua siten, että häntä voidaan pitää turvahenkilönä, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

404 §

*Seuraamusmaksu*

(1 mom. 4 ja 9–23 kohta)

Seuraamusmaksu voidaan määrätä toiminnanharjoittajalle, jonka toiminnassa:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

4) olennaisesti tai toistuvasti laiminlyödään 35 §:ssä, 36 §:n 1 momentissa tai 39 §:ssä säädetty ydinmateriaalivalvontaan liittyvien ilmoitusten tekeminen tai tietojen toimittaminen siten, että siitä on vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetylle ydinenergian käytön valvonnalle;

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

9) poiketaan toistuvasti tai suunnitellusti ydinlaitoksen turvallisuusteknisistä käyttöehdoista ilman 134 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti taikka jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus tekemättä tai sen tekemisessä tarpeettomasti viivytellään;

~~10) toistuvasti jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus turvallisuusteknisistä käyttöehdoista poikkeamisesta tekemättä tai sen tekemisessä toistuvasti ja perusteettomasti viivytellään;~~

10) olennaisesti laiminlyödään 139 §:n 2 momentissa säädetty ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden kunnon seuraaminen;

11) jatketaan sellaisen laitteen käyttämistä ydinlaitoksessa, joka ei täytä tarkastustavoitetta, ilman 143 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

12) olennaisesti laiminlyödään 157 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen turvahenkilöiden käyttö;

13) käytetään turvahenkilöitä muuten kuin 157 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyllä tavalla;

14) jätetään 180 §:n 2 momentissa säädetty ilmoitus valmiustilanteeseen siirtymisestä tekemättä Säteilyturvakeskukselle tai ilmoituksen tekemisessä viivytellään perusteettomasti;

15) olennaisesti laiminlyödään varastoituja ja loppusijoitettuja ydinjätteitä koskeva 203 §:ssä säädetty kirjanpito;

16) olennaisesti laiminlyödään ydinaineen talteenottolaitoksen 289 §:ssä säädetty kirjanpito, joka koskee luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä jätteitä ja niiden loppukäsittelyä;

17) aloitetaan tuoreen ydinpolttoaineen käsittely tai varastointi ydinvoimalaitoksessa ilman 329 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

18) ladataan ydinpolttoaine ensimmäistä kertaa reaktoriin ilman 330 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

19) käynnistetään ydinvoimalaitoksen reaktori ensimmäisen kerran ilman 331 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

20) siirrytään ydinvoimalaitoksen tai sen laajan muutoksen käyttöönotossa käyttöönoton seuraavaan vaiheeseen ilman 332 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti tilanteessa, jossa hyväksymistä edellytetään;

21) aloitetaan ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen tai loppusijoituslaitoksen käyttö ilman 333 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti taikka käynnistetään mainittu laitos ilman 136 §:n 3 momentissa tarkoitettua tarkastusta;

22) perusteettomasti viivytellään säteilyturvallisuuspoikkeamasta 392 §:n nojalla tehtävän ilmoituksen tekemisessä.

405 §

*Seuraamusmaksun määrä ja täytäntöönpano*

(2 ja 3 mom.)

Toiminnanharjoittajalle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Seuraamusmaksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä saavutettu hyöty ja sillä aiheutettu vahinko, jos ne ovat määritettävissä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös toiminnanharjoittajan yhteistyö Säteilyturvakeskuksen kanssa asian selvittämiseksi ja toimenpiteet rikkomisen toistumisen estämiseksi, muut ja aiemmat ydinenergian

käyttöä koskeviin säännöksiin kohdistuneet rikkomukset ja laiminlyönnit sekä menettelyn muut mahdolliset vaikutukset.

Seuraamusmaksu on kohtuullistettava tai jätettävä ~~se~~ kokonaan määräämättä, jos laiminlyönti on vähäinen, ydinenergian käytön turvallisuuden tai ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden kannalta kokonaisuutena vähämerkityksinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai jos seuraamusmaksun määrääminen olosuhteet huomioon ottaen on muutoin kohtuutonta. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli viisi vuotta. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut jatkuvaa, määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt. Seuraamusmaksua ei saa myöskään määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Sille, jolle on määrätty seuraamusmaksu, ei saa samasta teosta tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

410 §

*Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan lupa- tai hyväksymispäätöksen hakija ja ilmoitusvelvollinen*

(3 mom.)

Edellä 26 §:ssä säädettyä hyväksymistä saa hakea se, joka hakee lupaa ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamiseen tai käyttöön tai jolla on kyseinen lupa. Edellä 41 §:n 3 momentissa säädettyä hyväksymistä saa hakea se, joka tämän lain mukaan vastaa hakemuksessa tarkoitetuista ydinmateriaaleista.

417 §

*Ydinlaitoksen, ydinjätehuollon ja kuljetuksen turvallisuuteen liittyvän hyväksymisen hakija*

(2 mom.)

Myös se, jolla on ydinlaitoshanketta koskeva periaatepäätös, saa hakea 98, 101, 153, 154, 156 ja 172 §:ssä säädettyä hyväksymistä ja se, joka aikoo harjoittaa ydinenergian käyttöä 148 §:n 2 momentissa tarkoitetussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa, saa hakea 154 §:ssä säädettyä hyväksymistä. Lisäksi se, joka aikoo kuljettaa ydinaineita tai ydinjätteitä, saa hakea 185 §:ssä säädettyä hyväksymistä.

426 §

*Ydinlaitoksen ja ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän päätöksen muuttaminen*

(1 mom. johdantokappale)

Luvanhaltija ja muu päätöksen haltija voi hakea Säteilyturvakeskukselta 417 §:ssä tarkoitettua asiaa koskevan ~~ydinlaitoksen tai ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän~~ hyväksymispäätöksen muuttamista. Hyväksymispäätöksen muuttamista on kuitenkin haettava, jos muutetaan:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

430 §

*Päätöksen peruuttamiseen liittyvät täydentävät säännökset*

(1 mom.)

Jos ydinjätteiden tai luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden viranomaisvalvonnasta vapauttamista koskeva päätös peruutetaan, se, johon päätös on kohdistettu, vastaa niistä edelleen tämän lain mukaisesti ja on velvollinen huolehtimaan päätöksessä tarkoitetuista jätteistä siltä osin kuin se on mahdollista ja kohtuudella käytännöllisin toimin toteutettavissa.

465 §

*Valitusoikeus*

(2 mom.)

Lisäksi valitusoikeus on:

1) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa koskevasta päätöksestä ja sellaisesta muusta mainittua laitosta koskevasta lupapäätöksestä, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

2) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa koskevasta päätöksestä ja muusta 1 kohdassa tarkoitetusta lupapäätöksestä sekä ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvasta laitoksen sijaintikunnalla.

474 §

*Kumoamissäännös*

(2 mom.)
~~Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetussa laissa olevalla viittauksella kumottavaan lakiin tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin. Vastaavasti~~ Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottavaan lakiin, viittauksella tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin. Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottavassa laissa tarkoitettuun ydinjätteeseen tai ydinjätehuoltomaksuun, viittauksella tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tässä laissa tarkoitettuun ydinjätteeseen ja ydinjätehuoltomaksuun.

**2.**

# Laki

**säteilylain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*kumotaan* säteilylain (859/2018) 41 §:n 3 momentin 3 kohta,
*muutetaan* ~~säteilylain (859/2018)~~ 3 §:n 1 momentti, 41 §:n 3 momentin 2 kohta, 72 §:n 1 momentti, 80 §:n 3 momentti, 83 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 86 §, 87 §:n 1 momentti, 127 §:n 4 ja 6 momentti, 128 § ja 185 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 84 §:n 1 momentti laissa 1165/2022, sekä
*lisätään* 2 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 4 a § ja 81 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

41 §

*Säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus*

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava yliopistolaissa tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta matemaattisluonnontieteelliseltä tai teknilliseltä alalta:
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
2) avolähteiden käytössä lukuun ottamatta vähäisen riskin toimintaa.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Jos 86 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan ei tämän lain tullessa voimaan ole turvallisuuslupaa, sitä on haettava viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2027. Edellä 86 §:n 2 momentissa tarkoitettu toiminta on saatettava tämän lain mukaiseksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027.

———

**3.**

# Laki

**rikoslain muuttamisesta**

44 luku

**Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista**

10 §

*Ydinenergian käyttörikos*

(9 kohta)
Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
9) ilman ydinenergialain 361 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityistä perustetta tai etukäteen tehtyä ilmoitusta estää tai haittaa ydinenergian käytön valvontaa varten asennetun laitteen toimintaa,
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

**15.**

# Laki

**Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan* Säteilyturvakeskuksesta annetun lain (1164/2022) 2 §:n 1 momentin 1 kohta,
*lisätään* 2 §:n 1 momenttiin uusi 4 a ja 4 b kohta seuraavasti:

2 §

*Tehtävät*

Säteilyturvakeskukselle kuuluvat:
1) ydinenergialaissa ( / ) säädetyt tehtävät;
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
4 a) painelaitelaissa (1144/2016) säädetyt tehtävät;
4 b) kyberturvallisuuslaissa (124/2025) säädetyt tehtävät;
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
_____

**16.**

# Laki

**Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain (1209/2023) 1 §:n 3 kohdan r alakohta seuraavasti:

1 §

*Maksuvelvollinen*

Finanssivalvonnan valvontamaksun ovat velvollisia suorittamaan:

— — — —

Liite 2

**Esityksessä HE 72/2026 vp ehdotettuun perustuvat muutosehdotukset ehdotettuun ydinenergialakiin**

**1.**

# Ydinenergialaki

5 §

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *ydinenergian käytöllä* 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa;
2) *luonnonuraanilla* uraania, joka sisältää isotooppeja luonnossa esiintyvänä seoksena;
3) *väkevöidyllä uraanilla* uraania, jossa isotooppien 233 ja 235 yhteismäärän suhde isotoopin 238 määrään on suurempi kuin isotoopin 235 määrän suhde isotoopin 238 määrään luonnossa;
4) *erityisellä halkeamiskelpoisella aineella*:
a) plutoniumin isotooppia 239;
b) uraanin isotooppia 233;
c) väkevöityä uraania;
d) muuta kuin a–c alakohdassa tarkoitettua ainetta, joka sisältää yhtä tai useampaa mainituissa alakohdissa tarkoitetuista isotoopeista;
5) lähtöaineella:
a) luonnonuraania;
b) isotoopin 235 suhteen köyhdytettyä uraania;
c) toriumia;
d) mitä tahansa a–c alakohdassa mainittua ainetta sisältävää ainetta metallin, seoksen, kemiallisen yhdisteen tai malmirikasteen muodossa;
6) *uraani- tai toriumpitoisella malmilla* sellaista malmia, jossa keskimääräinen:
a) luonnonuraanin pitoisuus on suurempi kuin 1 kilogrammaa tonnissa; tai
b) toriumin pitoisuus on suurempi kuin 30 kilogrammaa tonnissa tai, jos kyse on monatsiitista, suurempi kuin 100 kilogrammaa tonnissa;
7) ydinaineella:
a) erityistä halkeamiskelpoista ainetta;
b) lähtöainetta;
c) uraani- tai toriumpitoista malmia;
8) *ydinmateriaalilla* Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden mukaisesti:
a) ydinaineita;
b) muita aineita kuin ydinaineita, jos ne ominaisuuksiensa vuoksi soveltuvat erityisesti käytettäviksi ydinenergian aikaansaamiseen;
c) sellaisia laitteita ja laitteistoja sekä niiden osia, jotka on tarkoitettu tai muutoin erityisesti soveltuvat käytettäviksi ydinlaitoksissa taikka ydinaineiden tai b alakohdassa tarkoitettujen aineiden valmistuksessa;
d) sellaisia laitteita ja laitteistoja sekä niiden osia, jotka ovat välttämättömiä c alakohdassa tarkoitettujen laitteiden tai laitteistojen valmistamiseksi;
e) sellaista ohjelmistoa ja teknologiaa, jota voidaan käyttää ydinaineiden, b alakohdassa tarkoitettujen aineiden taikka c tai d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden tai laitteistojen kehittämiseen, tuottamiseen tai käyttämiseen, joka on saatettu kirjalliseen tai muuhun aineelliseen muotoon ja joka ei ole yleisesti saatavilla (*ydinalan tietoaineisto*);
9) *tuonnilla* tuontia Suomeen Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelta;
10) *viennillä* vientiä Suomesta Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle;
11) *siirrolla* Euroopan unionin tullialueen sisällä tapahtuvia siirtoja;
12) *alkuperämaarajoituksella* ydinmateriaalien tai muiden ydinenergian käyttöön liittyvien tuotteiden hallussapitoa, valmistusta, tuottamista, luovutusta, käsittelyä, käyttämistä, varastointia, tuontia, vientiä tai siirtoa koskevaa täydentävää rajoitusta tai velvoitetta, joka perustuu Suomen tai Euroopan atomienergiayhteisön (*Euratom*) jonkin Euroopan unionin ulkopuolisen valtion tai valtioryhmittymän kanssa tekemään kahdenväliseen ydinalan sopimukseen taikka Suomen toiselle valtiolle antamaan ydinenergian rauhanomaiseen käyttöön liittyvään sitoumukseen;
13) *Euratom-sopimuksella* Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta (SopS 103/1994);

14) *Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksella* Euratomin ydinmateriaalivalvonnan täytäntöönpanosta annettua komission asetusta 2025/974 (Euratom);
15) *potentiaalisella altistuksella* säteilylain 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettua potentiaalista altistusta;
16) *säteilytyöllä* ydinlaitoksessa, ydinaineen talteenottolaitoksessa taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksessa tehtävää työtä, jossa työntekijälle voi aiheutua väestön annosrajaa suurempi säteilyannos;
17) *säteilytyöntekijällä* työntekijää, joka tekee säteilytyötä;
18) *valvonta- ja tarkkailualueella* säteilylain 91 §:ssä tarkoitettua valvonta- ja tarkkailualuetta;
19) *säteilyturvallisuuspoikkeamalla* tapahtumaa, jonka seurauksena säteilyturvallisuus vaarantuu tai voi vaarantua;
20) *säteilyvaaratilanteella* säteilylain 4 §:n 31 kohdassa tarkoitettua säteilyvaaratilannetta;
21) *ulkopuolisella työntekijällä* ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan tai kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijan toimintaan osallistuvaa muuta kuin mainitun luvan tai hyväksymisen haltijan palveluksessa olevaa työntekijää, työharjoittelijaa ja opiskelijaa;
22) *työperäisellä altistuksella* säteilylain 4 §:n 36 kohdassa tarkoitettua työperäistä altistusta;
23) *vallitsevalla altistustilanteella* ionisoivan säteilyn aiheuttamaa altistustilannetta, joka ei ole säteilyvaaratilanne eikä ydinenergian käyttöä;
24) *väestöllä* henkilöitä, jotka eivät ole työntekijöitä, ulkopuolisia työntekijöitä, säteilylain 4 §:n 33 kohdassa tarkoitettuja säteilyvaaratyöntekijöitä eivätkä 30 kohdassa tarkoitettuja säteilyvaara-avustajia;
25) *väestön altistuksella* sellaista henkilön säteilyaltistusta, joka ei ole työperäistä altistusta;
26) *vapauttamisrajalla* säteilylain 85 §:n nojalla asetettua vapauttamisrajaa;
27) *radioaktiivisella aineella* ainetta, joka hajoaa itsestään ja lähettää ionisoivaa säteilyä;
28) *ydinpolttoaineella* ydinainetta ja siihen välittömästi liittyviä rakenteita valmistettuna sellaiseen muotoon, että se soveltuu käytettäväksi ydinten halkeamiseen perustuvan ketjureaktion aikaansaamiseen ydinvoimalaitoksessa;
29) *käytetyllä ydinpolttoaineella* ydinpolttoainetta, joka on säteilytetty reaktorin sydämessä ja pysyvästi poistettu sieltä;
30) *ydinjätteellä* sellaista käytettyä ydinpolttoainetta ja ydinlaitoksen käytön tai käytöstäpoiston yhteydessä tai seurauksena aktivoitunutta tai radioaktiivisella aineella kontaminoitunutta rakennetta, laitetta, tavaraa ja ainetta, jolle ei enää ole muuta hyväksyttävää käyttöä tämän lain mukaisesti, sekä käytetyn ydinpolttoaineen ja muiden ydinjätteiden käsittelystä syntynyttä radioaktiivisia aineita sisältävää jätettä;
31) *hyvin matala-aktiivisella ydinjätteellä* sellaista ydinjätettä, jonka säteilyturvallisuuden kannalta merkittävien radioaktiivisten aineiden keskimääräinen pitoisuus on enintään 100 kilobecquerelia kilogrammaa kohti;
32) *ydinvoimalaitoksella* ydinlaitosta, jonka tarkoituksena on fissioon perustuen ydinreaktorin avulla tuottaa sähköä tai lämpöä;
33) *ydinteknisellä laitoksella* itsenäistä ydinlaitosta, jota käytetään:
a) erityisen halkeamiskelpoisen aineen tai lähtöaineen käsittelyyn, pakkaamiseen, varastointiin tai muuhun huoltoon ja jossa kerralla säilytetään mainittuja ydinaineita yhteensä enemmän kuin yksi Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen 2 artiklan 16 alakohdassa tarkoitettu efektiivinen kilogramma;
b) ydinjätteen käsittelyyn, pakkaamiseen, varastointiin tai muuhun huoltoon, ei kuitenkaan loppusijoitukseen;
34) *ydinpolttoaineen tuotantolaitoksella* ydinlaitosta, jonka ensisijainen tarkoitus on:
a) ydinaineen isotoopin suhteen tapahtuva väkevöinti;
b) ydinpolttoaineen valmistus;
c) käytetyn ydinpolttoaineen jälleenkäsittely;
35) *loppusijoituslaitoksella* ydinlaitosta, jonka ensisijainen tarkoitus on ydinjätteen sijoittaminen pysyväksi tarkoitetulla tavalla;
36) *maaperäloppusijoituslaitoksella* loppusijoituslaitosta, johon hyvin matala-aktiiviset jätteet sijoitetaan pysyväksi tarkoitetulla tavalla;
37) *ydinaineen talteenottolaitoksella* laitosta, jota käytetään lähtöaineen talteenottoon ja jossa:
a) kalenterivuoden aikana otetaan talteen luonnonuraania tai toriumia yli 10 000 kilogrammaa; tai
b) säilytetään kerralla yli 10 000 kilogrammaa uraania tai toriumia talteenoton tuloksena syntyneessä lähtöaineessa;
38) *ydinlaitoksella* ydinvoimalaitosta, ydinteknistä laitosta, ydinpolttoaineen tuotantolaitosta ja loppusijoituslaitosta, ei kuitenkaan ydinaineen talteenottolaitosta;
39) *liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella* aluetta, jossa ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen suojaamiseksi liikkumista ja oleskelua on poliisilain (872/2011) 9 luvun 8 §:n nojalla rajoitettu;
40) *laitosalueella* rajattua aluetta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella;
41) *tietoaineistolla* ydinalan tietoaineistoa sekä asiakirjoista ja muista tiedoista muodostuvaa tietokokonaisuutta, joka liittyy ydinlaitoksiin, ydinaineen talteenottolaitoksiin taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksiin;
42) *ydinlaitoksen rakennuksella* sellaista rakentamislain 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettua rakennusta, jossa on ydinlaitoksen toimintoja tai sen turvallisen toiminnan edellyttämiä huonetiloja;

43) *ydinteknisellä rakenteella* ydinlaitoksen rakennuksen tai ydinlaitoksen järjestelmän osaksi tarkoitettua ja ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkityksellistä rakennetta, joka koostuu vähintään kahdesta rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien sääntöjen yhdenmukaistamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/3110 tarkoitetusta rakennustuotteesta, mutta joka ei kuulu mainitussa asetuksessa tarkoitetun yhdenmukaistetun tuotestandardin soveltamisalaan tai jonka valmistaja ei ole hankkinut rakenteelle eurooppalaista teknistä arviointia mainitun asetuksen mukaisesti;

44) *ydinlaitoksen rakenteella* ydinteknistä rakennetta sekä muuta ydinlaitoksen rakennuksen tai ydinlaitoksen järjestelmän osaksi tarkoitettua ja ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkityksellistä rakennetta;

45) *ydinteknisellä koneella* koneista ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY ja neuvoston direktiivin 73/361/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1230, jäljempänä *EU:n koneasetus*, 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua konetta ja vastaavaa tuotetta;

46) *ydinteknisellä painelaitteella* painelaitelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua painelaitetta, joka on suunniteltu tai asennettu ydinlaitokseen ja jonka toimintahäiriö voi aiheuttaa radioaktiivisten aineiden päästöjä;

47) *ydinlaitoksen painelaitteella* ydinteknistä painelaitetta ja muuta ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua painelaitetta;

48) *ydinteknisellä mekaanisella laitteella* ydinteknistä konetta ja ydinteknistä painelaitetta;

49) *ydinlaitoksen laitteella* ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua mekaanista ja muuta laitetta;

50) *laitoksen käytöstäpoistolla* ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen ja laitosalueen puhdistamista radioaktiivisista aineista ja laitoksen purkamista sekä näihin liittyviä valmistelevia toimenpiteitä;

51) *ydinjätteen varastoinnilla* ydinjätteen säilyttämistä ydinlaitoksessa tai sen osassa, josta se on tarkoitus siirtää myöhemmin pois;

52) *loppusijoituksella* ydinjätteiden sijoittamista pysyväksi tarkoitetulla tavalla loppusijoituslaitokseen;

53) *loppusijoituslaitoksen pysyvällä sulkemisella* laitoksen sulkemista pysyvästi sen jälkeen, kun ydinjätteet on loppusijoitettu siihen;

54) *pitkäaikaisturvallisuudella* loppusijoituksen turvallisuutta loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen;

55) *ydinjätehuollolla* ydinjätteiden käsittelyä, varastointia ja loppusijoitusta, ydinlaitoksen käytöstäpoistoa sekä loppusijoituslaitoksen sulkemista;

56) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä, yhteisöä ja säätiötä, joka harjoittaa ydinenergian käyttöä;

57) *luvanhaltijalla* ydinlaitoksen rakentamista, käyttöä tai käytöstäpoistoa koskevan luvan (*ydinlaitoslupa*) haltijaa;

58) *kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijalla* toiminnanharjoittajaa, jolla on tämän lain mukainen hyväksyminen ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetukseen;

59) *nimellislämpöteholla* ydinvoimalaitoksen ydinreaktorin tai -reaktorien enimmäislämpötehoa tavanomaisessa käytössä.

~~Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.~~

~~Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.~~

~~Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualle kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.~~

~~Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.~~

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 8 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista aineista, c ja d alakohdassa tarkoitetuista laitteista, laitteistoista ja osista sekä ydinalan tietoaineistosta sen mukaan kuin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpaneminen ja Suomea sitovat ydinalan kansainväliset sopimusvelvoitteet edellyttävät.

6 §

*Määritelmiä täydentävät säännökset*

Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.

Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai ***5 §:n*** 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.

Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualle kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.

2 luku

**Yleiset periaatteet ja velvollisuudet ~~ja kiellot~~**

~~6 §~~

~~*Ydinräjähteitä koskeva kielto*~~

~~Ydinräjähteiden tuonti tai siirto Suomeen samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty.~~

11 §

*Ydinräjähteiden leviämisen estäminen ja ydinmateriaalivalvonta*

Ydinenergian käytössä on huolehdittava ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviämisen estämisestä.

Ydinenergian käyttö on suunniteltava ja toteutettava siten, että ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviäminen estetään ja ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään.

36 §

*Ydinmateriaalivalvontaan liittyvät muut ilmoitukset*

(2 mom.)

Toiminnasta vastaavan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle riittävän ajoissa ennen 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnan aloittamista, jos toimintaa koskevan suunnitelman mukaan siinä kertyy jätteeseen tai sivutuotteeseen vuosittain yli 500 kg uraania tai toriumia siten, että kyseisessä jätteessä tai sivutuotteessa uraanin ja toriumin keskimääräinen pitoisuus ylittää uraani- tai toriumpitoiselle malmille säädetyt pitoisuusrajat. Jos asia ilmenee vasta toiminnan aikana, siitä on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä. Toiminnasta vastaavan on lisäksi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos edellä tarkoitetussa jätteessä tai sivutuotteessa luovutetaan toiselle toimijalle kerralla tai saman kalenterivuoden aikana yli 500 kg uraania tai toriumia. Ilmoitus on tehtävä kuukauden kuluessa luovutuksesta.

401 §

*Kulkuneuvossa olevaa ydinlaitosta koskevat poikkeukset*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulkuneuvoa koskevia poikkeuksia tässä laissa säädetyistä ydinlaitosta ja sen järjestelmiä, rakenteita ja laitteita koskevista vaatimuksista sekä lupa-, ilmoitus-, huolto- ja tarkastusvelvoitteista, jos kulkuneuvosta mahdollisesti aiheutuva henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaara on vähäinen ja kysymyksessä olevan vaatimuksen tai velvoitteen noudattaminen ei ole tarpeen lain tarkoituksen toteutumisen kannalta.